

TALLER D'EXPERTS EN CONNECTIVITAT ECOLÒGICA I PAISATGÍSTICA DE CATALUNYA

Manifest d'Olot per la salvaguarda de la connectivitat ecològica i paisatgística de Catalunya

Olot, 20-12-2003

Atès que es considera que la fragmentació dels hàbitats és la primera causa de pèrdua de biodiversitat als països europeus;

Atès que el discurs social i polític ja ha incorporat la consideració de la connectivitat ecològica, però que no se n'ha fet realment una integració efectiva en els processos de presa de decisions de més incidència territorial;

Atès que el model de desenvolupament vigent afavoreix el creixement físic i expansiu, incompatible amb el manteniment de la connectivitat paisatgística i ecològica;

Atès que actualment el planejament urbanístic a escala municipal és un dels principals modeladors del paisatge, que es desenvolupa, generalment, en absència de directrius supramunicipals, sense marc contextual i, per tant, amb inconsciència o menysteniment del fet d'estar immers en una matriu territorial d'escala més gran, en la qual s'esdevenen processos ecològics que depassen els límits administratius;

Atès que la majoria dels espais naturals protegits de Catalunya es localitzen en zones de muntanya i que existeixen molts espais sense protegir, però de notable interès per a la conservació de la biodiversitat i la connectivitat ecològica, en zones planes de les comarques més poblades, on es concentra la majoria de processos de fragmentació derivats de l'expansió d'infraestructures i de creixements urbanístics i industrials;

Atès que l'avaluació del sistema d'espais naturals protegits de Catalunya ha demostrat que la connectivitat ecològica del 28 % d'aquests espais ja s'ha vist afectada fins al punt d'esdevenir baixa o nul·la;

Atès que els processos de fragmentació ecològica i paisatgística causats per les grans infraestructures i pels creixements urbanístics i industrials sense mesures adequades per garantir la permeabilitat ecològica preexistent (com ara passos de fauna, tractaments adients de vores, etc.) han afectat negativament, en aquests darrers anys,

fins i tot parcs naturals i reserves naturals integrals i parcials (com és el cas del Parc Natural de la Zona Volcànica de la Garrotxa, el primer que va establir, per unanimitat, el Parlament de Catalunya), i que algunes d'aquestes grans infraestructures, de gran importància, estan en procés de construcció o es faran en poc temps, com ara la línia del TGV i la construcció del canal Segarra-Garrigues;

Atès que hi ha consens entre experts a escala internacional i nacional sobre la necessitat de protegir les connexions ecològiques que mantenen funcionals els espais naturals protegits, per garantir la conservació de la biodiversitat i superar així, definitivament, el plantejament que sols cal conservar espais de protecció de manera aïllada;

Atès que s'han fet molts estudis sobre connectivitat ecològica i paisatgística, de molt rigor, d'alta aplicabilitat, en els espais més conflictius, incloent-hi els relacionats amb els diversos plans territorials sectorials que desplega el Pla Territorial General de Catalunya, i que ja existeix informació faunística suficient per adoptar mesures preventives i cautelars bàsiques;

Atès que el text del nou pacte de govern de la Generalitat de Catalunya preveu l'impuls d'una nova política ambiental i territorial;

Els sotasignats, en qualitat de professionals experts en matèria de connectivitat ecològica i de planificació i gestió de l'entorn a Catalunya, reunits els dies 19 i 20 de desembre de 2003 a Olot, **valoren molt positivament** els compromisos adoptats pel nou Govern de la Generalitat de Catalunya en relació amb la connectivitat ecològica i paisatgística, especialment els següents:

- **formular** i **aprovar** inicialment, en el termini de dos anys, el Pla Territorial Sectorial dels Sistemes de Connexió Biològica entre Espais Lliures;
- **redactar** i **aprovar** la Llei de protecció de la biodiversitat, que integri i faci compatible la gestió dels recursos naturals, la conservació de la diversitat biològica de Catalunya i la presència dels seus servadors;
- **establir** un pla de gestió dels espais no urbanitzables i de protecció del paisatge;

- **crear** una autèntica xarxa d'àrees protegides marines i costeres, definint quins espais en formen part i quin grau de protecció han de tenir (en funció dels hàbitats existents, però també amb criteris per garantir la connectivitat ecològica a totes les zones preservades de la costa);
- **impulsar, completar** i —si escau— **revisar**, el Pla d'Espais Fluvials, considerant el paper essencial d'aquests espais com a connectors ecològics;
- **establir** figures jurídiques de protecció clara del sòl no urbanitzable i reglamentar, de manera detallada, els usos permesos;
- **aplicar** una figura equivalent a la de suspensió de llicències o moratòria específica en aquells indrets considerats més susceptibles de protecció especial, com ara algunes parts del litoral i les comarques pirinenques (en connectors biològics, en espais de protecció especial...), mentre es formulen els plans territorials i s'adapten els instruments de planejament que se'n deriven;
- **formular** i **aprovar** inicialment, en el termini de dos anys, el Pla Territorial Sectorial d'Espais Agraris de Catalunya;
- **formular** i **aprovar** inicialment, en el termini de dos anys, el Pla Territorial Sectorial del Litoral de Catalunya, i
- **revisar**, durant l'any 2004, l'afecció mediambiental dels nous regs, l'establiment de les zones d'exclusió definitives i les compensacions adients als agricultors afectats d'acord amb estudis científics i tècnics reals.

Consideren, però, que aquestes mesures, tan necessàries, no serien suficients per aturar i revertir les fortes pressions que es desenvolupen, ara mateix, en contra de la connectivitat ecològica i paisatgística del nostre país, motiu pel qual **insten** el nou Govern de la Generalitat de Catalunya a dur a terme les actuacions següents:

- **aprovar** de manera immediata les «Directrius estratègiques per al manteniment de les connexions ecològiques i paisatgístiques entre els espais protegits», elaborades pel Departament de Medi Ambient el 1998, i reclamades per diverses resolucions del Parlament de Catalunya;

- **revisar** els planejaments urbanístics i els projectes de grans infraestructures que ja s'ha previst que causarien impactes severes en la connectivitat ecològica;
- **utilitzar** els estudis faunístics i de connectivitat ja existents, però que fins ara no s'han aplicat, per determinar les moratòries (o figures equivalents) en indrets que requereixen una protecció especial, principalment les planes sotmeses a més pressions, mentre es redacta el Pla Territorial Sectorial dels Sistemes de Connexió Biològica entre Espais Lliures i els diferents plans territorials;
- **incorporar**, de manera explícita i concreta, els criteris de connectivitat ecològica i paisatgística (com ara la no-coalescència dels nuclis urbans, industrials i comercials, el tractament de les vores o l'obligatorietat de considerar, com a requeriment, la permeabilitat de les grans infraestructures lineals) en la revisió de la Llei d'urbanisme de Catalunya, en la revisió del Pla Territorial General de Catalunya, en els plans territorials parcials, en els plans directores territorials i els plans directores urbanístics i també en el conjunt de plans territorials sectorials que s'han de desenvolupar (sobre espais agraris, espais fluvials, el litoral...).
- **fomentar** l'elaboració de plans de protecció de connectors ecològics supramunicipals, donant prioritat als àmbits que ja disposen d'estudis realitzats;
- **identificar** els punts clau on és possible, amb mesures senzilles, recuperar la connectivitat ecològica entre espais d'elevat valor;
- **considerar** sempre els efectes de la fragmentació d'hàbitats i la connectivitat ecològica en els informes ambientals dels plans urbanístics, mentre la Llei d'urbanisme de Catalunya no sigui revisada d'acord amb el punt anterior;
- **revisar** la Llei 12/1985, d'espais naturals, per incorporar-hi, entre altres aspectes, els criteris de connectivitat ecològica i establir figures jurídiques que hi donin protecció legal adequada;
- **introduir**, abans del juliol de 2004, en la transposició de la Directriu 2001/42/CEE, d'avaluació dels efectes de determinats plans i programes en el medi ambient, les referències a la connectivitat ecològica i paisatgística, amb

l'adequada consideració dels impactes acumulatius i indirectes, i vetllar perquè la metodologia no sigui un calc dels procediments propis de l'avaluació d'impacte ambiental de projectes;

- **identificar i reforçar** els instruments jurídics, legals, econòmics i fiscals per impulsar la materialització dels connectors ecològics i paisatgístics a diferents escales territorials, de manera que se superin les limitacions, en aquest sentit, de la Llei 12/1985, d'espais naturals, i la Llei 2/2002, d'urbanisme;
- **promoure** l'elaboració de cartografies temàtiques digitals sobre distribució de flora i de fauna (aus nidificants, carnívors, ungulats, amfibis i rèptils) aplicables a les escales del planejament i per al conjunt de Catalunya, i que aquesta informació sigui de domini públic;
- **desenvolupar** línies de recerca sobre aspectes relacionats amb certes dimensions de la connectivitat ecològica, com ara la permeabilitat ecològica, la fragmentació territorial i d'hàbitats per efecte de barrera i els canvis en el temps dels moviments poblacionals i individuals de les poblacions biològiques, i
- **tenir present**, en cas de dubte a l'hora d'aplicar algun dels punts anteriors, que hi ha un gran consens entre experts, tant a escala internacional com nacional, sobre la necessitat de considerar la connectivitat ecològica i paisatgística en els afers d'ordenació del territori, i que és aquest consens el que ha inspirat les propostes que formulem.

Roger Arquimbau, Roser Campeny, Maria Antònia Caritat, Rufí Cerdán, Eulàlia Comas, Esther Fanlo, Ramon Fortià, Josep Germain, Ferran González-Prat, Josep Gordi, Josep Maria Mallarach, Carolina Martí, Joan Marull, Francesc Xavier Mayor, Lluís Motjé, Joan Nunes, Jordi Palau, Joan Pino, Josep Pintó, Josep Ramon Roca, Ferran Rodà, Carme Rosell i Josep Vila.